

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การถอดบทเรียนความสำเร็จการเป็นชุมชนต้นแบบด้านเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อนำมาพัฒนาชุมชนบ้านวังน้ำแดง หมู่ที่ 5 ตำบลท่ามะเขือ อำเภอคลองขลุง จังหวัดกำแพงเพชร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการดำเนินงาน ขั้นตอนความสำเร็จของการเป็นกลุ่มเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ในการศึกษางานวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งในการศึกษาบทนี้จะศึกษาถึงประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ มีทั้งหมด 3 กลุ่ม คือ

1.1.1 กลุ่มที่ 1 คือ ชุมชนต้นแบบด้านเศรษฐกิจ ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ประชากรที่มีภูมิลำเนาอาศัยอยู่ในชุมชนบ้านโพธิ์พัฒนา หมู่ที่ 9 ตำบลคณสี อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร จำนวน 155 ครัวเรือน จำนวนประชากรที่อาศัยอยู่จริง ทั้งหมด 525 คน เป็นเพศชาย 246 คน เพศหญิง 279 คน โดยการสำรวจข้อมูลจากความจำเป็นพื้นฐาน ระดับหมู่บ้านปี 2557

1.1.2 กลุ่มที่ 2 คือ ชุมชนต้นแบบด้านเศรษฐกิจ ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ประชากรที่มีภูมิลำเนาอาศัยอยู่ในชุมชนบ้านบ่อแก้ว หมู่ที่ 5 ตำบลพานทอง อำเภอไทรงาม จังหวัดกำแพงเพชร จำนวน 202 ครัวเรือน จำนวนประชากรที่อาศัยอยู่จริง ทั้งหมด 1,013 คน เป็นเพศชาย 349 คน เพศหญิง 363 คน โดยการสำรวจข้อมูลจากสำนักทะเบียนอำเภอไทรงาม เมื่อวันที่ 1 มกราคม 2558

1.1.3 กลุ่มที่ 3 คือ ชุมชนที่ได้รับการพัฒนา ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ชุมชนบ้านวังน้ำแดง หมู่ที่ 5 ตำบลท่ามะเขือ อำเภอคลองขลุง จังหวัดกำแพงเพชร เป็นการศึกษากรณี โดยใช้ข้อมูลที่ถอดบทเรียนมาจาก best practice บทเรียนความสำเร็จในการเป็นชุมชนต้นแบบด้านเศรษฐกิจพอเพียง

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่นำมาศึกษาครั้งนี้ คือ

1.2.1 กลุ่มตัวอย่างที่ 1 ชุมชนต้นแบบด้านเศรษฐกิจ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ กลุ่มผู้นำที่มีความรู้ความชำนาญในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานด้านเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านโพธิ์พัฒนา หมู่ที่ 9 ตำบลคณสี อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร ซึ่งศึกษาเป็นรายกรณี มีผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด 19 คน (รายละเอียดในตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 รายชื่อผู้ให้ข้อมูลจากการถอดบทเรียนความสำเร็จการเป็นชุมชนต้นแบบ
บ้านโพธิ์พัฒนา หมู่ที่ 5 ตำบลคณสี อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร

ลำดับที่	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง
1	นายเวคิน วัชรเวโรจน์	ผู้ใหญ่บ้าน,ประธานคณะกรรมการหมู่บ้าน
2	นายอานัน ทองแฉล้ม	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครอง
3	นายอำนาจ อำนวย	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครอง
4	นายปรีชา บุญช่วย	กรรมการหมู่บ้าน
5	นายสมพงษ์ อินพัน	กรรมการหมู่บ้าน
6	นายณรงค์พร ทองแฉล้ม	กรรมการหมู่บ้าน
7	นายสมชาย บุญช่วย	กรรมการหมู่บ้าน
8	นายคำภา ช่วยสังข์	กรรมการหมู่บ้าน
9	นายดอน แก้วนัญญิก	กรรมการหมู่บ้าน
10	นายชลาลัย ศิริมาศกุล	กรรมการหมู่บ้าน
11	นางวรารัตน์ หมิ่นตา	กรรมการหมู่บ้าน
12	นายสำเร็จ สิ้นสิงห์	ประธานกองทุนหมู่บ้าน
13	นายวรคุณ วัชรเวโรจน์	สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล
14	นายบุญทอง คำสะอาด	สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล
15	นางเมือง บุตราศรี	ครัวเรือนต้นแบบ
16	นายณรงค์ กุลธา	ครัวเรือนต้นแบบ
17	นายบุญมา พิระพันธ์	ครัวเรือนต้นแบบ
18	นายกมล พิมพ์ดี	ครัวเรือนต้นแบบ
19	นางจันทร์จิมา ด้วงปล้อง	ครัวเรือนต้นแบบ

1.2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ 2 ชุมชนต้นแบบด้านเศรษฐกิจ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ กลุ่มผู้นำที่มีความรู้ความชำนาญในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานด้านเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านบ่อแก้ว หมู่ที่ 5 ตำบลพานทอง อำเภอไทรงาม จังหวัดกำแพงเพชร ซึ่งศึกษาเป็นรายกรณี มีผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด 13 คน (รายละเอียดในตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 รายชื่อผู้ให้ข้อมูลจากการถอดบทเรียนความสำเร็จการเป็นชุมชนต้นแบบ
บ้านบ่อแก้ว หมู่ที่ 5 ตำบลพานทอง อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดกาฬสินธุ์

ลำดับที่	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง
1	นายทวี เทียงบุญ	ผู้ใหญ่บ้าน
2	นายอดิศักดิ์ ชุมพร	กรรมการหมู่บ้านฝ่ายการปกครอง
3	นายบุญช่วย นาใจเย็น	กรรมการหมู่บ้านฝ่ายการคลัง
4	นายณรงค์ ศรีปทุม	กรรมการหมู่บ้านฝ่ายป้องกัน
5	นางประจักษ์ สิทธิสาร	กรรมการหมู่บ้านฝ่ายสาธารณสุข
6	นายอุตร วงศ์สม	กรรมการหมู่บ้านฝ่ายสวัสดิการสังคม
7	นางจำปี บุคควัน	กรรมการหมู่บ้านฝ่ายแม่บ้านและสตรี
8	นายฉ่ำ บุคควัน	กรรมการหมู่บ้านฝ่ายศึกษาและวัฒนธรรม /ประธานกองทุนหมู่บ้าน
9	นางหนูพิน นาคไธสง	ครัวเรือนต้นแบบ (กลุ่มไม้กวาด)
10	นางสาวน้ำฝน บุญมาก	ครัวเรือนต้นแบบ (กลุ่มทำรังไหม)
11	นายแปลง สีเชียงสา	ครัวเรือนต้นแบบ (กลุ่มสานกระติบข้าว)
12	นางสมร จำปามัน	ครัวเรือนต้นแบบ (กลุ่มทอเสื่อ)
13	นางสาวภคมน พิมพา	ผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน

1.2.3 กลุ่มตัวอย่างที่จะพัฒนาในครั้งนี้ คือ ชุมชนบ้านวังน้ำแดง หมู่ที่ 5 ตำบลท่ามะเขือ
อำเภอลองโขง จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 30 ครัวเรือน โดยคัดเลือกการรับสมัครจากกลุ่มชุมชน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย ประเด็นการถอดบทเรียน
ความสำเร็จการเป็นชุมชนต้นแบบด้านเศรษฐกิจพอเพียง คู่มือการเป็นชุมชนต้นแบบด้านเศรษฐกิจ
พอเพียง กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้

3. ขั้นตอนการศึกษาวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 คณะผู้วิจัยประชุมและวางแผนการดำเนินงาน เพื่อนำมาศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้อง
ชุมชนต้นแบบด้านเศรษฐกิจพอเพียง

ขั้นตอนที่ 2 ลงพื้นที่สำรวจชุมชนต้นแบบด้านเศรษฐกิจพอเพียง โดยคัดเลือกชุมชนต้นแบบ
จำนวน 2 แห่ง คือ บ้านโพธิ์พัฒนา หมู่ที่ 5 ตำบลคณสี อำเภอมือเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ และบ้านบ่อ
แก้ว หมู่ที่ 5 ตำบลพานทอง อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดกาฬสินธุ์

ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาเอกสาร งานวิจัย และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง แล้วออกแบบเครื่องมือ คือ บท/ประเด็นการสัมภาษณ์

ขั้นตอนที่ 4 ลงพื้นที่ชุมชนต้นแบบด้านเศรษฐกิจพอเพียงทั้ง 2 แห่ง แล้วดำเนินการถอดบทเรียนความสำเร็จเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง ตามกรอบแนวคิดหลักเศรษฐกิจพอเพียง คำนิยาม 3 คุณลักษณะ คือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ภายใต้เงื่อนไขความรู้ และคุณธรรม จากโครงการหรือกิจกรรมที่ทางชุมชนต้นแบบดำเนินการโดยใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแนวทางการขับเคลื่อนการนำไปสู่ความพอเพียง โดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับการดำเนินงานสู่เป้าหมาย การดำเนินงานตามเกณฑ์การประเมินหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด 4 ด้าน ได้แก่ ด้านจิตใจและสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านการเรียนรู้ ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ กลยุทธ์ในการขับเคลื่อนการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจ และปัจจัยความสำเร็จ

ขั้นตอนที่ 5 สรุปผลการถอดบทเรียนความสำเร็จโดยนำเอาองค์ความรู้ที่ได้รับสัมภาษณ์ มาจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการเป็นชุมชนต้นแบบร่วมกันของแต่ละชุมชน เพื่อให้เกิดข้อสรุปแนวความคิดที่ถูกต้องตรงกันในเรื่องความสำเร็จของกลุ่มเศรษฐกิจพอเพียง แนวทางการพัฒนาชุมชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง การขับเคลื่อนการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง กลยุทธ์ในการขับเคลื่อนการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง และ การดำเนินงานสู่เป้าหมาย

ขั้นตอนที่ 6 นำองค์ความรู้ที่ได้จากการถอดบทเรียนมาสังเคราะห์ เพื่อจัดทำคู่มือการเป็นชุมชนต้นแบบด้านเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับส่งเสริมการเรียนรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียง การนำแนวคิดวิธีการนี้ไปใช้ให้เกิดการพัฒนาชุมชนที่ดี ซึ่งถือว่าเป็นนวัตกรรมการเรียนรู้สู่ความสำเร็จในการเป็นชุมชนต้นแบบด้านเศรษฐกิจพอเพียง

ขั้นตอนที่ 7 สํารวจชุมชนที่ประสบปัญหาความยากจน ชุมชนที่อ่อนแอ และต้องการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน แล้วนำมาจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อเผยแพร่นวัตกรรมการเรียนรู้สู่ความสำเร็จการเป็นชุมชนต้นแบบด้านเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งสำรวจจากความต้องการพัฒนาชุมชนได้คัดเลือกมา 1 ชุมชน คือ ชุมชนบ้านวังน้ำแดง หมู่ที่ 5 ตำบลท่ามะเขือ อำเภอคลองขลุง จังหวัดกำแพงเพชร เพื่อพัฒนาชุมชนเป้าหมายให้เป็นชุมชนต้นแบบด้านเศรษฐกิจพอเพียง

ขั้นตอนที่ 8 จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้การเป็นชุมชนต้นแบบให้กับกลุ่มเป้าหมาย ชุมชนบ้านวังน้ำแดง หมู่ที่ 5 ตำบลท่ามะเขือ อำเภอคลองขลุง จังหวัดกำแพงเพชร เพื่อให้เกิดความเข้าใจและการร่วมมือในการพัฒนาชุมชน โดยเน้นให้ประชาชนในกลุ่มเป้าหมายมีส่วนร่วม และร่วมกันทบทวนแผนพัฒนาชุมชนและปรับให้สอดคล้องกับการพัฒนาชุมชนให้เป็นชุมชนต้นแบบด้านเศรษฐกิจพอเพียง

ขั้นตอนที่ 9 แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน เพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานในการเป็นชุมชนต้นแบบด้านเศรษฐกิจพอเพียง ในชุมชนชุมชนบ้านวังน้ำแดง หมู่ที่ 5 ตำบลท่ามะเขือ อำเภอคลองขลุง จังหวัดกำแพงเพชร

ขั้นตอนที่ 10 ดำเนินการขับเคลื่อนการเป็นชุมชนต้นแบบด้านเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนบ้านวังน้ำแดง หมู่ที่ 5 ตำบลท่ามะเขือ อำเภอคลองขลุง จังหวัดกำแพงเพชร

ขั้นตอนที่ 11 ประเมินประสิทธิภาพตามตัวชี้วัดความสำเร็จของชุมชนบ้านวังน้ำแดง หมู่ที่ 5 ตำบลท่ามะเขือ อำเภอคลองขลุง จังหวัดกำแพงเพชร

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ซึ่งผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากบทสัมภาษณ์เชิงลึกในเรื่องของความสำเร็จของกลุ่มเศรษฐกิจในการเป็นหมู่บ้านต้นแบบด้านเศรษฐกิจพอเพียงของบ้านโพธิ์พัฒนา หมู่ที่ 5 ตำบลคณสี อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร และชุมชนบ้านบ่อแก้ว หมู่ที่ 5 ตำบลพานทอง อำเภอไทรงาม จังหวัดกำแพงเพชร แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ผล จากการศึกษาบริบทของชุมชนด้านต่าง ๆ การดำเนินงานด้านเศรษฐกิจพอเพียง กลยุทธ์ที่สร้างความสำเร็จ แล้วจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในเวทีประชาคม รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล โดยเขียนเชิงพรรณนา อธิบายลักษณะของสิ่งที่ศึกษาโดยเฉพาะ